

Magyar vidék a 20. században
8.

FORRÁSVIDÉKEK
Visszaemlékezések a 20. századra

Szerkesztette
Csikós Gábor

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat

Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Nemzeti Emlékezet Bizottsága

Budapest, 2022

Az interjúkat készítették: Andrásfalvy Csenge, Bathó Fruzsina, Bodnár Barbara,
Csapai János, Fischer Gergely, Gulyás Kristóf, Kakucs Katalin, Kovács Adrienn,
Kutasi Imre, Millei Mónika, Nyári Ákos, Semsei Ferenc, Vargyas Júlia, Zlinszki Viktória

A kötetet lektorálta: Galambos István

© BTK, NEB, 2022
© Csikós Gábor, 2022

ISBN 978-963-416-336-7
ISSN 2498-9118

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes tanulmányokat illetően is

A címlapon: Vonatra várva, 1988
Forrás: Fortepan, 77524. sz. kép

TARTALOM

Csikós Gábor: Bevezető gondolatok	7
Ritter György: Az oral history: megközelítési szemlélet az elbeszélte történelemhez ...	19
Emlékezések	47
I. A kapcsolatok történetei	47
A család	47
Ősök	47
Párok, szülők, gyermekek	50
Rokonság	66
Idősek	69
Állatok és állattartás	74
Tágabb közösségek	87
A település	87
Egyház, hitélet	95
Gazdálkodók	114
Helyi elit, helyi nómenklatúra	118
Párt által	124
Hatalom a mindennapokban	131
Katonaság, munkaszolgálat	138
II. Az erőszak történetei	147
A háborús időszakban megtapasztalt civilek elleni erőszak	147
(Kényszer)mobilitás a háború előtt és után	155
A hortobágyi kitelepítések emlékezete	161
Az adminisztrációs erőszak formái 1945 és 1956 között (B-listázás, békekölcsön, beszolgáltatás, ingóságok elvétele)	173
Ingatlanelvételek és -juttatások	183
Kollektivizálás a Rákosi-korszakban	196
1956	203
Kollektivizálás a Kádár-korszakban	226
III. A boldogulás történetei	241
Életszínvonalról általában	241
Oktatás, tanulmányok	253
Beilleszkedés a szocialista társadalomba	267
Paraszti munka a „régiben”	276
Munka a mezőgazdasági nagyüzemben	282

A háztáji	323
Nem mezőgazdasági munkák	329
Szolgáltató szektor	343
IV. A rendszerváltás után	353
Kárpótlás	353
Napjaink, mai világ	368
Az adatközlők lakóhelyei (térkép)	375
Helynévmutató	377